

Θα σε κάνω Βιβλίο

ή τα Μοναχικά Μυρμήγκια
της Κατερίνας Σκαλιώρα
με συνοδεία τραγουδιών

από την Γκρετσιά Σαλεντίνα

Και η συνέχεια του Ελληνικού Λόγου
και άς λέει ο Φαλλμεράγερ

Κριτικό Σημείωμα του Πάρι Τακόπουλου

Και ο Ελληνικός Λόγος, θέλει δεν θέλει, συνεχίζεται. Όπως και το Νεοελληνικό Θέατρο και το Νεοελληνικό Τραγούδι και η πεζή, ή «απέζευτη» Ποίηση. Και καλά που δεν ζει ο

Ιάκωβος Φίλιππος Φαλλμεράγερ για να με διαψεύσει.

Η αφορμή για τη συνέχεια του Ελληνικού Λόγου αυτή τη φορά είναι η **Γκρετσιά Σαλεντίνα**, δηλαδή η ωραία και πάλαι ποτέ, και νυν, περιοχή, της Απουλίας. Δια τους μη γνωρίζοντες, η Απουλία βρίσκεται στο νότιο μέρος της Ιταλίας, όπου βρισκόμουν και εγώ, τις Άγιες Μέρες του Ορθοδόξου, φυσικά, Πάσχα, και όχι του Καθολικού, του **Γιάκομπ Φίλιπ Φαλλμεράγερ**.

Λέγω Καθολικού, διότι αυτή είναι η επικρατεστέρα άποψις περί της τότε θρησκευτικής πίστewος εις το Τυρόλο, απ' όπου κατήγετο ο **Φαλλμεράγερ**. Άποψις κυρίως υποστηριχθείσα υπό του απαράμιλλου **Γουλιέλμου «Τέλους» (Wilhelm Tell)**.

Τη δεύτερη μέρα της παραμονής μου στο **Λέτσε**, πέρασα μια από τις καλύτερες θεατρικές μου βραδιές, στο **Τεάτρο Κομουνάλε Παϊζιέλο**, παρακολουθώντας το ελληνόφωνο συγκρότημα **GHETONIA** που θεατροεδρεύει στην κωμόπολη **Kalimera**.

Δίπλα μου καθόταν ο Προφεσσόρε **Ρόκκο Απρίλε**, ριανοτραγουδών τα τραγούδια, που εκτελούσαν με τις φωνές τους και τα όργανά τους, με τρόπο μάτζικο, οι **Ρομπέρτο Λίτσι, Εμίλια Οταβιάνο, Σαλβατόρε Κοτάρντο, Εμανουέλε Λίτσι, Άντζελο Ούρσο και Φράνκο Νούτσο**. Και αισθάνθηκα πραγματικά ευτυχής, όχι μόνο γιατί αυτά τα ποιητικά «γειτονικά» τραγούδια, με συνεκίνησαν, αλλά και γιατί δίπλα μου καθόταν ο προφεσσόρε **Ρόκκο Απρίλε** και όχι ο **Γιάκομπ Φίλιπ Φαλλμεράγερ**.

Ο προφεσσόρε Σαλβατόρε Σικούρο με την γυναίκα του Μπιάνκα και μια μαθήτριά του

Τελικά η ποίηση είναι η καλύτερη ιστορία, η πιο αδιαφιλονίκητη πηγή, και απόδειξη, για το τι γινόταν ή υπήρχε πραγματικά στο παρελθόν. Μ αυτές τις πηγές ασχολήθηκε αφιερώνοντας ολόκληρη τη ζωή του ένας σημερινός απόγονος του **Φαλλμεράγερ**, ο **Gerhard Rohifs**. Κατά τον **Rohifs** - και δεν θα πω κατά τη θεωρία του, γιατί η μελέτη του (Scavi linguistici nell' antica Magna Grecia) είναι πράξη - η γλώσσα, των

ελληνοφώνων αυτών σημερινών Ιταλών, συνδέεται με την αρχαία Ελληνική των Ελλήνων, της τότε Μεγάλης Ελλάδος, κι όχι μόνο με την περίοδο της τότε Βυζαντινής επικράτειας. Τι νάγραφε σε μια Δευτέρα Παρουσία του, ή σε μιά Δευτέρα Απουσία του ο **Φαλλμεράγερ** στα tetradia του; Θα επέμενε εις τα περί της *σκυθικοσλαβοϊλλυρικοαρναούπκης* καταγωγής μας, ή θα δημιουργούσε μιά νέα θεωρία περί μιάς *σλαβομακεδονικής* απλώς καταγωγής μας;

Το θέατρο, **Παϊζιέλο**, στο Λέτσε, είναι ένα από τα τρία Θέατρα που υπάρχουν στην πόλη, και είναι πέντε μαζί με τα δύο, (ένα μεγάλο και ένα μικρό), ρωμαϊκά. Και στην ουσία έξι, γιατί το μεγαλύτερο θέατρο είναι η ίδια ή «Μπαροκοκό» πόλις, γι αυτό και αποκαλείται **η Φλωρεντία του Νότου**. Το **Παϊζιέλο**, άν και έχει μιά σκηνή και μιά πλατεία με έξι πατώματα-μπαλκόνια, τα οποία με ζαλίζουν ακόμα και όταν τα κοιτάζω από κάτω προς τα πάνω. Την βραδιά της παράστασης δεν υπήρχε άδειο κάθισμα ούτε στο έκτο μπαλκόνι, και οι Ιταλοί, ελληνόφωνοι και μη, συμπεριφερόντουσαν από την πρώτη στιγμή που εμφανίστηκε το συγκρότημα του **Ρομπέρτο Λίτσι**, σα να ανήκάν όλοι σε μια Γειτονιά.

Το παραδοσιακό αυτό τραγούδι τους δεν έχει ακουστεί μόνο σ' ολόκληρη σχεδόν την Ιταλία, ούτε μόνο στην Βαβυλωνία, στο Σαντιάγκο ντι Κούβα και στην Μαρσίλια, την Μασσαλία της Μάγκνα Φράντσια, αλλά και στην Κέρκυρα, στη Θεσσαλονίκη, στην Αθήνα, στα Ιωάννινα, στην Κομοτηνή, στην Λαμία, στην Τρίπολη, στην Πάτρα, στην Καλαμάτα, στην Δράμα, στην Μονεμβασία μέχρι το Ναύπλιο. Δηλαδή σ' όλες αυτές της σλαβόφωνες πόλεις, όπου αγαπάνε κατά έναν απαίσιο ή διεστραμμένο τρόπο, όπως θα έλεγε ο

Φαλλμεράγερ, το ελληνόφωνο τραγούδι. Την μεθεπομένη μέρα γνωρίστηκα και με τον Προφεσσόρε **Salvatore Sicuro**, έναν άλλον Ελληνιστή απ' το **Μαρτάνο** (πού έχει αφιερώσει ολόκληρη τη ζωή του στην Ιστορία, και στην ελληνική Γλώσσα της **Γκρετσιά Σαλεντίνα**), και με τη γυναίκα του την **Μπιάνκα**, η οποία μου εξομολογήθηκε ότι ολόκληρη η ζωή της, εκτός από το **lavare** (πλένω) και το **cucinare** (μαγειρεύω),

είναι αφιερωμένο στο **cantare** (τραγουδάω). Και τραγουδάει και παίζει κιθάρα και διδάσκει τα παιδιά στο χωριό της, με έναν τόσο ωραίο ανιδιοτελή τρόπο και με μία τέτοια δεξιοτεχνία, που μ'έκανε να ξεχάσω πάσα ανθελληνική ή αντιρωμική θεωρία. Την ανακάλυψη της ελληνόφωνης **Απουλίας**, την είχα κάνει πριν μεταβώ στο **Λέτσε**, χάρη στο φίλο **Θάνο Μιχαλά**, έναν από τους πρώτους γνώστες και εξαγωγείς της **Γκρετσιά Σαλεντίνια** στην πίκολα δική μας **Γκρέτσια**.

Όταν όμως έφτασα εκεί, και γνώρισα ανθρώπους όπως ο **Ντονάτο Μορτινάρι**, έναν Ιταλό από την **Καλημέρα**, ή την «λεκτορίνα» Νεοελληνικών στο Πανεπιστήμιο του **Λέτσε**, **Ιζαμπέλλα Μπερναντίνι**, μία Ελληνίδα από την Κωνσταντινούπολη, κι άκουσα τις φωνές του συγκροτήματος «**Γειτονιά**» το πνευματικό δημιούργημα του Professore **Aprile**, το οποίο διευθύνει ένας Ιταλός **Παλαμάς**, αλλά και τις φωνές των «Γερόντων» του συγκροτήματος **Argalio**, ομολογώ, ως εν αναβάπτισμα, εις άφεσιν αμαρτιών του **Φαλλμεράγερ**, ότι ποτέ μου δεν αισθάνθηκα περισσότερο σπύι μου απ' όσο σ' αυτά τα ελληνόφωνα μέρη.

Στις 19 Μαΐου η «**Γειτονιά**», όπως και εγώ, θα βρισκόμαστε ξανά στο θέατρο της Κέρκυρας. Περισσότερα τότε και λιγώτερα τώρα, γιατί κινδυνεύω να μετατρέψω το κριτικό μου σημείωμα για τον Ελληνικό **Λόγο** σε **Τραβελόγο**. Για να δώσω, δε ή μεν, ένα τέλος εις την μετά μένους αντιφαλλμεραγερική κατακριτική μου, θα ήθελα να παράσχω στον **Φαλλμεράγερ** μία ιστορική προτελευταία ευκαιρία μεταμέλειας. Στην δεύτερα του παρουσία άς μην ξεχάσει ότι έπεσε θύμα του αρχαιολόγου **Πιττάκη**, - ουδεμία σχέση έχοντα με την **Ρένη Πιττάκη**, η οποία ούτως ή άλλως ακόμα και αν έχει κάποιες αιμοφιλικές σχέσεις μετά του αρχαιολόγου, δεν φέρει καμμιά ευθύνη, διά το υπό του **Πιττάκη** παραδοθέν πλαστογραφημένο υλικό εις τον φιλανθέλληνα **Φαλλμεράγερ**.

Εάν εγνώριζε, ο **Φαλλμεράγερ**, το αρχαίο ρητό «φοβού τους Δαναούς» και όχι τους Σλάβους, «και δὴ τους δώρα παίρνοντας», τότε ίσως να μην είχε διαπράξει το πολύ μπαρόκ λάθος του, όχι μόνο κατά του Ελληνικού Λόγου αλλά και κατά του Όττο, του πρώτου Γερμανού φουστανελλά.

Μιλώντας για Ελληνικό Λόγο - και ξεχνώντας προς στιγμήν την προτεραιότητα του θεατρικού Λόγου στην οποία «ακράγαντα» πιστεύω - ήθελα να σας εκμυστηρευθώ, ότι κατά το ταξίδι μου στην Απουλία, είχα κρύψει στην τσέπη μου το μικρό βιβλίο της **Κάτιας Σκαλιώ-**

ρα: **Θα σε κάνω βιβλίο, ή τα Μοναχικά Μυρμήγκια**, με απώτερο σκοπό να το κάνω, κάποια νότε ή τζιορνάτα, Κριτική Βιβλίου.

Το βιβλίο αυτό της **Σκαλιώρα**, έχει για μένα αρκετή ελληνική συγγένεια με

Ο προφασσόρε Ρόκκο Απρίλε σ' ένα δρόμο του Ότραντο

τα **Canti di pianto e d' amore dall' antico salento**, με τα ελληνόφωνα δηλαδή τραγούδια Θρήνου και Έρωτα.

Η **Σκαλιώρα** με δύο παιδικά βιβλία

Το Τεάτρο Κομουνάλε Παϊζιέλλο του Λέτσε

στο μη αμαρτωλό λογοτεχνικό παρελθόν της, το «**Ένα Αλλιιώτικο Ταξίδι**» και τον **«Βασίλη και το Τετράδιο με τα**

Μυστικά του», επιχειρεί ένα καινούργιο, όχι και τόσο διαφορετικό ταξίδι, αν και τα μυστικά της αυτή τη φορά δεν είναι τα μυστικά ενός παιδιού. Ευτυχώς όμως για κείνη και για μας, ο Λόγος της διατηρεί την αμεσότητα και την ειλικρίνεια του παιδικού Λόγου, που είτε είναι σαφής, είτε ασαφής, - δεν είναι μόνον σοφόν το σαφές - αποτελεί την προϋπόθεση κάθε αληθινής Ποίησης, ή, γιατί όχι, και κάθε «αφελούς» πράξεως. «*Τσε σε πρακαλώ Τάνατε*» (Θάνατε), αρχίζει ένας σαλεντινός ανώνυμος θρήνος, κ' ένας άλλος ερωτικός «*Ήλιε μου να μην πάι(ς), μήτε να δει(ς), πόσον ενώρια τούτη που αγαπώ*, και με τις πρώτες αυτές γραμμές οδηγείσαι στο μαγικό χώρο της αλήθειας ή «αλάθειας», όπου άσχετα αν εκεί διαπράττονται και τα μεγαλύτερα λάθη, καμμία Λήθη δεν μας αφήνει να την αποχωριστούμε.

«*Στα παιδικά μου χρόνια*», λέει η **Σκαλιώρα**, «*τα ζώα και τα φοβόμενα και τα αγαπούσα. Έτσι κι εσένα, ακριβώς έτσι. Και κάπου αλλού: Κοίταζα τα μικρά πουλιά και τα ζήλευα. Ήταν πάντα όλα μαζί, ποτέ μονάχα, κι αν μερικά ξέμεναν για λίγο πίσω, έτρεχαν κι ενώνονταν με τα άλλα*».

Το Εγώ και το Συ, ή τα δύο μυρμήγκια που κυκλοφορούν στο μπάνιο, το «τετράγωνο» αυτού του βιβλίου, φτιάχνουν ένα «επιθαλάμιο», σχεδόν θεατρικό, πεζογράφημα, και όχι πεζοτραγουδο, αυτό το κακόγουστο και κακόηχο λογοτεχνικό είδος, όπως το έχουν κατασκευάσει με αυτοϊκανοποίηση, ιδιαίτερα οι Έλληνες συγγραφείς, που δεν ξέρουν να γράφουν ούτε Ποίηση, ούτε πεζό Λόγο.

«*Τα μυρμήγκια ήξερα ότι κυκλοφορούν την άνοιξη και το καλοκαίρι. Τον χειμώνα, λείει και ο Αίσωπος, εξαφανίζονται, δεν βγαίνουν απ' τη φωλιά τους*». Εγώ, πάντως, λέω, πως έκανε πολύ καλά η **Κατερίνα Σκαλιώρα** να βγει απ' τη φωλιά της, όχι τόσο ξαφνικά φέτος του χειμώνα. Ο Λόγος της, ευθύς, «οικονομικός» «*δεν μας μιλά με παραμύθια και παραβολές για να τ' ακούμε γλυκότερα*» (sic), όπως μας λέει ο **Γιώργος Σεφέρης** στην προμετωπίδα του βιβλίου της, μας αγκαλιάζει ή μας πνίγει Ελληνικά και μας «*κάνει κ' εμάς βιβλία*», είτε είμαστε, είτε δεν είμαστε μοναχικά μυρμήγκια, ή τζιτζικια.

Πόσο ελληνική αλήθεια είναι η λέξη τζιτζικι, **Ιάκωβε Φίλιππα Φαλλμεράγερ**; Πώς να σε κάνω «τέττιγα» όμως, εγώ τώρα, *μάν τυρόλερ*; Ή να σε «τετιγίσω», για να γίνω πιο ελληνολόγος;

Πάρις Τακόπουλος